

5 . *Sesija*:Jedinstvena metodologija budžetiranja – kvalitativni aspekt i primeri

Jedinstvena metodologija budžetiranja – kvalitativni aspekt i primeri

- Sadržina i putanja aktivnosti: **šta** treba da se uradi, **kako** treba da se uradi, **kada** treba da se uradi, **gde** treba da se uradi, **ko** treba da uradi i **zašto** treba da se uradi (koji su izlazni rezultati)
- Kod akcionih planova to je operacionalizacija strateških ciljeva koji se najčešće ostvaruju u višegodišnjim periodima

Jedinstvena metodologija budžetiranja – kvalitativni aspekt i primeri

- Akcioni planovi postaju osnova za finansiranje – obezbeđenje sredstava u državnom budžetu zemlje kandidata
- Akcioni planovi postaju „nosači aviona“ za strategije i druga strateška razvojna dokumenta

Jedinstvena metodologija budžetiranja – kvalitativni aspekt i primeri

- **Kategorizacija aktivnosti iz akcionog plana za koje se vrši procena i opis kvalitativnih elemenata i finansijskih sredstava:**
- **1. Pravno usklađivanje – normativni okvir, koji sadrži:**
- **1.1. Strategije – izrada**
- **1.2. Grupa zakona I (složeni) – izrada/izmene/dopune**
- **1.3. Grupa zakona II (manje složeni) – izrada/izmene/dopune**
- **1.4. Podzakonski i interni akti – izrada/izmene/dopune**
- **2. Obuke, seminari, okrugli stolovi – broj učesnika, broj događaja i sl.**
- **3. Institucionalni okvir formiranja nove institucije ili proširenje postojeće novim org. jedinicama**
- **4. Administrativni kapaciteti (ljudski resursi i drugi prateći troškovi) – pojedinačna angažovanja, radne grupe, eksperti, strani i domaći**
- **5. Investicije – (faza pripreme i realizacije – odvojeno)**
- **6. Istraživanja, ankete i kampanje**
- **7. Analize i studije potreba i izvodljivosti, tehničke specifikacije i sl.**
- **8. Ostale nepomenute aktivnosti**

Jedinstvena metodologija budžetiranja – kvalitativni aspekt i primeri

- Razvrstane aktivnosti iz akcionog plana po svim resursima iskazuju se prema jediničnim procenjenim standardnim finansijskim vrednostima – jedinični iznos (iznos po danu, broju korisnika, učesnika, događaja) – standardizovani elementi za obračun – standardna metodologija

Jedinstvena metodologija budžetiranja – kvalitativni aspekt i primeri

Proces procene i opisa količine i vrste resursa iz metodologije (prosečni iznosi utvrđeni metodologijom za plate i druga lična primanja, kao i pripadajući troškovi za ostale rashode – materijalni i drugi stalni troškovi, kancelarijski materijal, IT i drugi prateći troškovi, odnosno (Over Heads).

Ključne smernice u procesu budžetiranja akcionog plana

1. Upravljanje javnim finansijama države kandidata – bitna faza koja traje tokom celog procesa pristupanja države kandidata EU, jer proces pristupanja ima značajne finansijske implikacije koje mogu biti direktne (rashodi pravnog usklađivanja sa propisima EU) i indirektne (bolja pripremljenost države u celini, smanjenje rizika, veće investicije i podsticanje razvoja i sl.), a svaki akcioni plan mora da bude usklađen sa budžetskim okvirima Ministarstva finansija zemlje kandidata.

2. Definisane objektivnih i realnih potreba i kapaciteta države za sprovođenje procesa (institucije, administracija i finansijska sredstva) – vrlo važna komponenta, jer se na osnovu nje sagledava ukupan proces i faze napretka u njemu, kao i predlozi za pružanje podrške iz fondova EU i drugih izvora

3. Finansijski aspekt, odnosno procena troškova svakog segmenta koji je uključen u ovaj proces – uvođenje novog važnog momenta je neophodnost u svakom postupanju u vezi sa procesom pristupanja države EU, što se odnosi i na akcione planove za bilo koju oblast

Ključne smernice u procesu budžetiranja akcionog plana

4. Osnovni segmenti procene su: po institucijama koje su nosioci aktivnosti, po njihovim administrativnim kapacitetima i po finansijskim sredstvima za svaku oblast akcionog plana

5. Glavne grupacije troškova za koje se vrši procena su dve: a) za pravno usklađivanje regulatornog okvira i b) za implementaciju (primenu svih preuzetih obaveza iz novog regulatornog okvira)

6. Najčešći pojedinačni oblici rashoda (vrste troškova) u proceni, koji se obuhvataju po GFS klasifikaciji i nacionalnom budžetskom sistemu su: rashodi za zaposlene, rashodi za robe i usluge u koje spadaju i (Over Heads), rashodi za investicije, uključujući fazu pripreme investicija i fazu realizacije investicija, kao i ostale nepomenute troškove, ako ih ima

Ključne smernice u procesu budžetiranja akcionog plana

7. Izvori finansiranja su bitan element obavezne procene, a pre svega: budžeti svih nivoa u državi (republički, pokrajinski, lokalni), projektni i programski krediti koje država koristi, a koji se iskazuju kao učešće budžeta države sa naznakom da su sredstva obezbeđena iz kreditnih izvora i kojih, zatim donatorskih sredstava i drugih izvora, pri čemu ova procena ne obuhvata rashode van javnog sektora (rashodi privrednih subjekata ako ih imaju zbog implementacije usklađenog pravnog okvira)

8. Procena i opis kvalitativnih elemenata za budžetiranje – tzv. prethodnica kvantitativne faze budžetiranja je vrlo bitna faza u kojoj učestvuju državni službenici – eksperti koji se kvalitativno, sistemski bave poslovima u oblasti koja se prilagođava pravnim tekovinama EU i oni vrše analizu sadržaja i kategorizaciju svake aktivnosti, prema vrstama navedenih mogućih kategorija, kako bi na osnovu toga mogli da procene i opišu kvalitativne elemente za budžetiranje

Ključne smernice u procesu budžetiranja akcionog plana

9. Obračun i iskazivanje kvantitativnih vrednosti (primena standardne metodologije) - faza budžetiranja

procenjenih kvalitativnih elemenata se realizuje od strane finansijskih stručnjaka, koji samo vrše finansijski obračun i unose cifarske podatke u navedene tabele, u saradnji sa navedenim službenicima, ekspertima, a nikako se ne sme prepustiti da finansijski stručnjaci sami procenjuju, definišu i opisuju kvalitativne elemente, jer nemaju tu vrstu kompetencija za ovaj posao

10. Glavni nosilac poslova budžetiranja akcionog plana

su osobe u institucijama koje su zadužene za poslove prilagođavanja pravnim tekovinama EU i lica koja sistemski pripremaju određeni pravni akt ili prate materiju koja je predmet akcionog plana

4.2. Finansijski aspekt jedinstvene metodologije budžetiranja – procena i iskazivanje finansijskih efekata strateških, akcionih, projektnih i regulatornih dokumenata i praktična primena

Finansijski aspekt akcionih planova – obrazloženje akcionog plana, sa stanovišta finansijskih elemenata koji su korišćeni u procesu procene količine, vrste i obima resursa i načina utvrđivanja novčanih iznosa kojima se iskazuju novčane vrednosti realizacije pojedinačnih aktivnosti iz akcionog plana, zatim rokovi u kojima će se ti iznosi obezbeđivati i izvori sredstava, kao i nosioci sredstava kojima se ta sredstva dodeljuju

Procena i iskazivanje finansijskih efekata akcionih planova

- **Korak 1. Analiza strukture aktivnosti** (pravno usklađivanje, implementacija)
- **Korak 2. Analiza potreba za realizaciju aktivnosti po nosiocima aktivnosti** (nadležnim institucijama)
- **Korak 3. Analiza potreba po vrstama** (administrativni kapaciteti, Eksperti, Robe i usluge, Investicije – priprema i realizacija investicija i Ostale nepomenute potrebe),
- **Korak 4. Analiza rokova** (jednokratno, višegodišnje – jednakog, različitog obima, kontinuirano, počev od... i sl.)
- **Korak 5. Analiza podobnosti („zrelosti“) aktivnosti za budžetiranje:** poznato ili: nepoznato u ovom momentu, biće poznato nakon izrade studije, istraživanja, analize, programa i sl./nepoznato u ovom momentu/poznata prosečna cena koštanja ili jedinična cena, a nedostaje broj učesnika, broj korisnika, broj objekata i sl., koji će biti poznat nakon izrade analize, istraživanja i sl.

Procena i iskazivanje finansijskih efekata akcionih planova

- **Korak 6. Procena resursa (kvalitativnih elemenata za budžetiranje)** – (opis resursa po vrsti, broju, obimu, trajanju (rokovi trajanja aktivnosti – broj dana u mesecu, broj meseci, obračun ostalih troškova i sl.))
- **Korak 7. Identifikacija standardnih jediničnih troškova po vrstama resursa** (svim kvalitativnim elementima koji su potrebni za realizaciju aktivnosti iz akcionog plana (izrada metodologije) – (primer: Stand. metodologija za PG 23 i 24)
- **Korak 8. Procena po izvorima finansiranja:** budžeti svih nivoa u državi (republički, pokrajinski, gradski i opštinski budžet), projektni i programski krediti koje država koristi (prikazuju se kao učešće budžeta države, sa naznakom iz kog su izvora), sredstva EU fondova, donatorski izvori i ostali izvori

Procena i iskazivanje finansijskih efekata akcionih planova

- **Korak 9. Neposredno budžetiranje procenjenih i opisanih kvalitativnih elemenata – finansijski obračun** potrebnih novčanih sredstava obavljaju obavezno finansijski stručnjaci u saradnji sa ekspertima koji su utvrđivali kvalitativne elemente za budžetiranje (necelishodno je da finansijski stručnjaci obavljaju poslove celog procesa budžetiranja, jer nemaju za to kompetencije)
- **Korak 10. i 11. Organizacija poslova – Glavni nosilac poslova** koji se odnose na „budžetiranje“ – pripremu strateških dokumenata i akcionih planova su obično osobe u institucijama koje su zadužene za poslove prilagođavanja pravnim tekovinama EU, koje objedinjavaju rad eksperata za pojedine oblasti i finansijskih stručnjaka, kad se steknu uslovi za neposredno budžetiranje i izradu odgovarajućih PFE obrazaca za Ministarstvo finansija, čime se završava proces izrade kompletnog dokumenta (korak 10) i dostavlja na razmatranje i usvajanje (korak 11).

VEŽBE - TRI GRUPE (Grupa 1):

- Izvod iz Akcionog plana (stanovanje):
 - Cilj:1.2. Legalizacija romskih i egipćaniskih naselja i/ili objekata
 - Mera:1.2.1. Izmena/revizija detaljnih urbanističkih planova
 - Aktivnost: Identifikacija objekata koji se mogu legalizovati
 - Lokalni budžeti: 8.500 €
- *Zadatak:*
 - *Identifikovati i opisati BUDŽETSKI PROCES (kvalitativne i kvantitativne elemente za budžetiranje u okviru 10 ključnih smernica za budžetiranje i 11 koraka)*

VEŽBE - TRI GRUPE (Grupa 2):

- Izvod iz Akcionog plana (obrazovanje):

- Cilj: 2.1. Povećanje stope upisa i smanjenje ranog napuštanja na svim nivoima obrazovanja
- Mera 2.1. 3. Povećanje stope upisa romske i egipćanske dece u srednju školu, sa posebnim akcentom na devojčice
- Aktivnost 1. Kroz afirmativnu akciju odrediti kvote za upis u različite srednje škole;2. Obezbediti stipendije za srenjoškolce: 3. Organizovati kampanju za podsticanje upisa u srednju školu, sa posebnim naglaskom na devojčice i njihove roditelje
- Stipendije + kampanja - IPA fondovi 47.700 €

- Zadatak:

- *Identifikovati i opisati BUDŽETSKI PROCES (kvalitativne i kvantitativne elemente za budžetiranje u okviru 10 ključnih smernica za budžetiranje i 11 koraka)*

VEŽBE - TRI GRUPE (Grupa 3):

- Izvod iz Akcionog plana (zapošljavanje):

- Cilj: 4.3. Direktne mere za zapošljavanje Roma i Egipćana
- Mera 4.3.1. Uključivanje Roma i egipćana u program javnih radova
- Aktivnost 4.3.1.1. Najava javnog konkursa za izbor javnih izvođača radova, 2. Odluka o izboru; 3. Potpisivanje ugovora sa izvođačem; 4. Izbor učesnika javnih radova;
- Budžet Crne Gore - 40.000 €

- *Zadatak:*

- *Identifikovati i opisati BUDŽETSKI PROCES (kvalitativne i kvantitativne elemente za budžetiranje u okviru 10 ključnih smernica za budžetiranje i 11 koraka)*

HVALA NA PAŽNJI!

